

Overweging 31e zondag door het jaar: Leef vanuit je hart!

Lezingen: Maleachi 1,14b-2,2b.8-10, Matteüs 23,1-12

5 november 2017

Joost Koopmans

“Onze uitgestoken handen hebben jullie”. Zo drukte het nieuwe kabinet zijn bereidheid uit om in overleg te treden met de partijen in de Tweede Kamer. Als je je handen uitsteekt naar de ander, dan doe je dat om te laten zien dat hij of zij niets van jou te vrezen heeft. “Kijk, ik ben ongewapend, ik houd niets achter de hand.”

Dat konden de Farizeeërs niet zeggen. Als je de evangelie-lezingen van de afgelopen zondagen gevolgd hebt, dan zal het je opgevallen zijn dat zij het meer ‘achter de elleboog’ hadden. Eerst praten ze mooi tegen Jezus, zeggen dat hij zo geweldig is, maar dan vallen ze hem aan, willen ze hem in de val lokken en dwarsbomen. Het is een karaktertrek van Farizeeën. Niet van allemaal natuurlijk, maar wel van hen die we in het Evangelie tegenkomen. Ze spelen komedie: praten mooi, maar doen lelijk; lijken vroom, maar zijn het niet, maken geloven heel moeilijk en lastig, en denken van zichzelf dat ze hoger en beter zijn dan anderen.

Jezus verwijt hen dan, dat zij wel de woorden van Gods verbond doorgeven, maar er zelf niet naar handelen. Ze verheffen zich boven het gewone volk en doen alsof hun functie hen uitzondert van de gemeenschap. Daarop volgt dan een advies aan alle leden van de gemeenschap: doe niet zoals zij, en laat je geen rabbi of vader noemen, want je bent en blijft leerling.

Matteüs schrijft dit verhaal, en heel zijn Evangelie, 40 jaar na Jezus’ heengaan, als er een eerste christengemeente is ontstaan. Het begin was fris en uitdagend: gelijkheid en vrijheid van ieder lid stond hoog aangeschreven. En toch groeit er langzamerhand een sfeer van onderlinge concurrentie waarin de een zich tegen de ander opzet.

Het huis waarin ruimte was voor velen, werd een huis vol tegenstellingen. Er wordt geroepen om sterke leiders die orde op zaken stellen. Maar wanneer die er zijn, leggen zij de gemeenteleden ondraaglijke lasten op; gezag verwordt tot macht over anderen, en ze doen zelf niet wat ze anderen opleggen. Daartegen gaat Matteüs hard tekeer. Tekeer tegen de valse Farizeeër en de autoritaire machthebber.

Maar laten we nu ook eens bij onszelf naar binnen kijken, en probeer dan eens heel eerlijk antwoord te geven.

Doen wij wat we zeggen? We hebben het over liefde en respect, gerechtigheid en vrede, maar zijn onze woorden één met ons gedrag?

De Farizeeërs leggen de mensen zware lasten op. En wij: heeft de ander geen last van mij? Tja, ik heb mijn eigen karakter, mijn eigen werkwijze, mijn eigen manier van kijken en luisteren, mijn eigenaardigheden. De ander zal het met mij moeten doen. Hij moet mij verdragen, en dat kan soms best lastig zijn. Ja: het is onvermijdelijk dat we elkaar tot last zijn! We zijn door dezelfde Vader geschapen, en nu zitten we als broers en zussen in hetzelfde huis, en is daar ruimte voor velen?

En dan nog dit: de Farizeeërs doen er alles voor om door de mensen gezien te worden. Maar willen wij dat ook niet: gezien worden, aandacht trekken? In dat opzicht lijken we toch op de Farizeeër?

Als we dus heel eerlijk bij onszelf naar binnen kijken, dan zullen we met onze vinger niet alleen wijzen naar hem of haar als dubbelzinnig, als lastig, als aandachttrekker: we zijn allemaal uit hetzelfde hout gesneden!

Hiermee wil ik hypocriet gedrag, lastig zijn, ijdelheid niet goed praten! Maar waar het wel om gaat is dat we hem of haar bij alle verschil blijven zien als broer, als zus, als tochtgenoot. Zoals het Evangelie zegt: hou op met dat denken in hoog en laag, in meer en minder, in herder en schaap: jullie moeten zijn als broers en zussen. Door niet over elkaar te willen vaderen, erkennen we Góð als Vader; en door niet over elkaar te meesteren, erkennen we Christus als meester. Door elkaar te blijven zien als mensen, die zoekend en tastend hun weg gaan, groeten wij God in de ander.